

Đầu tháng 2 vừa qua, Việt Nam cho biết đã khởi động thoả thuận kiên định lên Tổ chức Thương mại Quốc tế

với việc Hoa Kỳ áp dụng thu hẹp bán giá phá vỡ với tôm đông lạnh xuất khẩu

Từ cuối 2004, Bộ Thương mại Mỹ đã ra phán quyết là tôm đông lạnh và đóng hộp của Việt Nam bán phá giá trên thị trường Hoa Kỳ. Mức thu hẹp bán giá là từ 4,13 % đến 25,76 %. Vừa qua, Bộ Thương mại Hoa Kỳ có ý định xem xét lại quyết định này, nhưng Hiệp hội các nhà chế biến tôm Mỹ đã đòi duy trì mức thu hẹp bán giá này vì cho rằng các sản phẩm xuất khẩu tôm Mỹ vẫn bị thiệt hại do tôm nhập khẩu của Việt Nam cũng như mức sản xuất. Trong bối cảnh đó, Việt Nam đã tiến hành các thoả thuận kiên định trong khuôn khổ Tổ chức Thương mại Thế giới.

Sau đây là phân tích của chuyên gia Nguyễn Xuân Nghĩa tại California, Hoa Kỳ.

RFI: Việt Nam đang làm thoả thuận khiếu nại trong Tổ chức Thương mại Thế giới với việc Hoa Kỳ đòi tăng thu hẹp bán giá trên tôm đông lạnh Việt Nam xuất khẩu qua Mỹ. Đây là lần đầu tiên khi gia nhập Tổ chức Thương mại mà Việt Nam muốn sử dụng cơ chế quốc tế để chống lại quyết định của một thành viên khác. Xin anh trình bày lại bối cảnh của hồ sơ này.

Nguyễn Xuân Nghĩa: Nói về bối cảnh thì có một lúc rất nhiều hồ sơ được nộp vào một danh sách hay gọi là danh sách của Việt Nam. Cho nên cần nhìn thấy toàn cảnh khi nói riêng về số phận của con tôm Việt Nam trên bàn ăn của Mỹ.

Trước hết, kinh tế thế giới vừa ra khỏi khủng hoảng suy trầm toàn cầu và xu hướng nào cũng gặp nhiều khó khăn để khôi phục thị trường ngoại thương, chính quyền nào cũng ưu tiên bảo vệ quyền lợi kinh tế và xã hội ở nhà. Cho nên tranh chấp về một danh sách giữa các nước đã trở thành gay gắt hơn. Thí dụ như hôm Tháng Năm mừng bình vừa qua, Liên Hiệp Quốc đã quyết định triển khai thêm 15 tháng việc tăng thu nhập nội địa trên giày dép do Trung Quốc và Việt Nam bán vào Âu

châu. Giày Việt Nam sẽ chịu thu thuế suất phôi trở lại là 9,7%. Họ sẽ giầy dép khiến ta chú ý là kinh tế Âu châu chưa phục hồi.

Riêng tại Mỏ thì dù kinh tế đã hồi phục mà còn bấp bênh và thất nghiệp vẫn quá cao. Dù đang Dân Chủ đang kiểm soát cả hành pháp và tư pháp mà chưa biết xoay trở ra sao trong khi xu hướng báo hiệu mở cửa kinh tế lên rất mạnh vì thế là có cả các nghiệp đoàn và trung tâm vẫn đổ ng vào hành lang chính trị. Vì vậy mà việc Việt Nam hay bắt cả xe nào mua xuất khẩu qua Mỏ để thoát cả nạn suy trầm đều gặp sự cản trở ngay tại bên trong nước Mỏ. Việc Đáo luật Canh nông mới đã tạo cả hậu quả cho hiệp hội nông sản Mỏ gây vẩn đục và nhận hối lộ cá da trở nên cả Việt Nam hồi năm ngoái cho là một phần thôi. Bây giờ, Việt Nam mà mua nhận tại và kiếm nông sản Hoa Kỳ và tôm đông lạnh thì tôi cho là cần thiết và chính đáng, chỉ cách đó mới đẩy được việc thúc đẩy nông thôn và nói chuyện phải quy. Nhưng trở ngại này sẽ cần dài ngày và liên hệ đến nhu cầu họ sẽ khác nữa.

RFI: Vẫn nói về bối cảnh, thời hạn, thời phần tôm đông lạnh và tôm đóng hộp cả Việt Nam hay một số quốc gia Á châu khác trên thị trường Mỏ là nhu cầu hay ít mà tại có thể xảy ra khiến thị trường cá nhân vậy?

Nguyễn Xuân Nghĩa: Nói chung, nông nghiệp Hoa Kỳ thu được lợi tiên tiến nhất thế giới và các ngành đánh cá và chuyên và vận chuyển. Riêng về các ngành nuôi tôm cá trong đó là cá thì thời ra lợi rất nhiều, chủ yếu vẫn là nhập vào từ các nước Á châu, nhất là Thái Lan, và sau này các nước Mỏ châu La tinh. Các loại tôm nhập nội như vậy có thể chiếm một phần lớn, có khi đến 90% vì mặt cạnh lý là Hoa Kỳ là là chủ hàng nhu cầu nước Á châu và không nghề nuôi tôm vậy. Nhưng, dù chỉ tập trung tại các tiểu bang miền nam và quy tụ vài vùng nông thôn, nghề này vẫn tác động mạnh vào chính trị nước Mỏ, nhất là trong hoàn cảnh kinh tế khó khăn hiện nay. Vì vậy, từ năm năm rồi, họ đòi kiếm mở cửa nước Á châu và Nam Mỏ vì tại bán phá giá vào Mỏ mà rất cụ thể thì chỉ kiếm được Trung Quốc hay Việt Nam vì hai xứ này chưa có chế độ kinh tế thị trường đích thực.

Trong khi vậy, và nhìn tại Việt Nam thì nông nghiệp xứ này là thành phần hiếm hoi đã được thị nhân hoá, hoạt động mạnh mẽ tại khu vực đồng bằng Cửu Long và đóng góp nhu cầu cho xuất khẩu và vì chỉ tiêu có thể lên tới nhu cầu thị trường trong một năm. So với Mỏ thì chưa thể mấp mí nông thôn sẽ nuôi sống cả triệu người Việt trong nước.

RFI: Như vậy thì vì sẽ vẫn đồng hành lang chính trị Mỏ mà tôm đông lạnh hay cả cá da trở nên Việt Nam đều bị chi phối cả, thế Việt Nam có thể làm được những gì và thế tại kiếm tiền nông sản thì

hình ra sao?

Nguyễn Xuân Nghĩa: 2010 này là năm tranh chấp tại Mĩ nên giới dân cư phải quan tâm đến yêu cầu hay khiêu nại của cư tri và các hiệp hội từ nhân của họ vốn dĩ đang rất mệt mỏi vào chính trường. Quan trọng nhất là thành phần cư tri từ các tỉnh miền nam xưa hay vốn dĩ không mấy tin tưởng đến Đảng Dân Chủ. Vì vậy, bộ Thương mại Hoa Kỳ không dễ dàng gì vượt qua mặt bên nhượng bộ của khiêu nại và vốn dĩ đang yếu, nhất là trong hoàn cảnh bấp bênh chính trị của hành pháp và cơ lập pháp Dân Chủ. Vài vốn dĩ nghiệp của họ tác động mạnh mẽ hơn cư tri vốn dĩ đang nuôi tôm cá tại Việt Nam. Đây là một thực tế phũ phàng.

Về phía Việt Nam thì ta không quên rằng Hoa Kỳ có một xã hội đa nguyên và nhiều thành phần nghề nghiệp lại có lợi khi nhập khẩu và phân phối ngũ sản Á châu và Việt Nam với giá rẻ nên có phạm chót an toàn. Các thành phần này, thí dụ như hiệp hội các nhà nhập khẩu và hàng ăn, cũng có thể tác động theo chiều hướng có lợi cho mình, nên mình biết và biết dùng đòn bẩy. Ta có thể đi du ngoạn trong chợ Âu châu khi nhiều nước chấp hành đã đồng ý với việc tăng thuế trên giày dép hay hàng dệt sợi của Việt Nam hoặc Trung Quốc. Điêu đáng tiếc là Hà Nội không bênh vực người phải Việt Nam khi họ bỏ Trung Quốc các hiệp thì làm sao kêu gọi người Việt tại Mĩ chú ý đến sự phân của người phải nhà và bênh vực con tôm con cá Việt Nam ngoài chợ hay trên bàn ăn của Mĩ?

Về thực tế kiên trì, Việt Nam chính thức thông báo cho Tổ chức Thương mại Thế giới với việc khiêu nại với Mĩ, sau đó trực tiếp từ đồng loạt bắt đầu tham vấn với đối diện Hoa Kỳ tại tổ chức này. Phía Hoa Kỳ có 60 ngày để trả lời hoặc dàn xếp hoặc thu hồi quyết định tăng thuế xuất trên tôm Việt Nam. Nếu việc này không thành thì đầu tháng 10, việc kiên trì mạnh mẽ là chính thức và Tổ chức Thương mại Thế giới sẽ bắt buộc nhiều mặt của chợ trường tài để cứu xét đến khiêu nại của Việt Nam. Cơ chế này sẽ đi đầu tra, nghiên cứu và tham khảo ý kiến của các phe liên hệ trước khi ra phán quyết. Việc này đòi hỏi thời gian vì tổ chức này phải thi lý cơ ngàn hồ sơ từ ngày từ từ gần hai trăm thành viên. Tuy khi gia nhập Tổ chức Thương mại Thế giới thì đây là lần đầu mà Việt Nam tiến vào lĩnh vực pháp lý để đánh mặt trận mà thoát ra khỏi có nhiều kinh nghiệm và có lợi nên học hỏi kinh nghiệm từ của Thái Lan. Về lý thì Việt Nam có thể thắng với xác suất khá cao. Nhưng, vốn dĩ không đến gần như vậy và quan hệ với Mĩ không chỉ có con tôm đông lạnh với họ quốc chính trị cũng là một yếu tố. Quan trọng nhất là trong mặt quan hệ này Việt Nam có hành xử đúng lập hay chỉ mồm miệng kiên trì Mĩ cho quyết định từ đồng đến của Trung Quốc hay không?